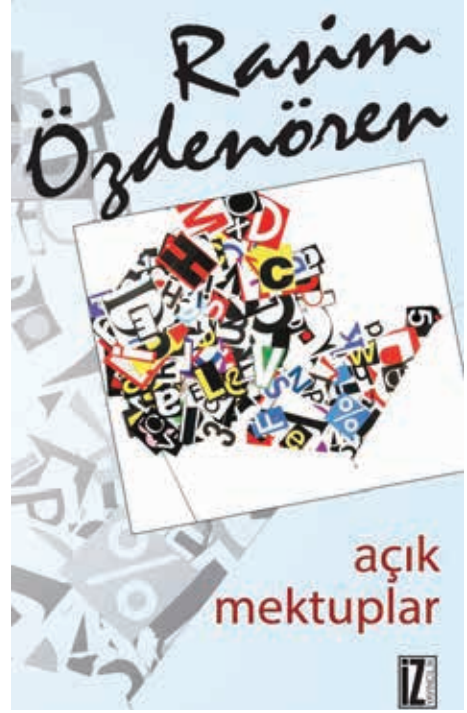

Rasim Özdenören'in Açık Mektuplar'ı

Rasim Özdenören üniversite tahsili için geldiği İstanbul'da maddi zorluk çekmeye başlayınca bir iş tutması gerekir. O sıralarda Sezai Karakoç'un yazdığı haftalık *Yeni İstiklâl* gazetesi için Mehmet Şevket Eygi'nin aracılık etmesiyle edebiyat sayfasını hazırlamaya başlayan Özdenören, fakültedeki hocalarının sınavlarda olumsuz etkisinin olabileceği endişesiyle Celil Kahvecioğlu müstear ismiyle *Yeni İstiklâl*'de edebiyat sayfasını yönetmeye başlar.

Kaotik bir siyasi hayatın insanı her alanda bunalttığı bir dönemde Rasim Özdenören ve arkadaşı Ahmet Kutlay'ın hazırladığı *Yeni İstiklâl*'in edebiyat sayfası yeni bir hareketlenmeye yol açmıştı. Rus ve Moskof kelimelerinin uluorta her yerde kullanıldığı günlerde okuyucularına Dostoyevski'nin eserlerini tavsiye eden Rasim Özdenören, günü değil geleceği düşünüyordu. Ne var ki, çekmecelere girmiş ve ideolojilerle programlanmış okuyucu külesinin buna itiraz etmesi gecikmeyecektir. Üstelik İlhan Darendelioğlu da Şevket Eygi'ye "Senin gazetende komünistler var" bile demişti. Darendelioğlu'na göre, *Yeni İstiklâl*'in edebiyat sayfasını resimlerle donatan, Sait Faik, Alain, Kafka gibi isimleri sayfalarına taşıyan Rasim Özdenören ve Ahmet Kutlay komünistti.

O buhranlı günlerde, fikrin seviyesini yükseltmek, derinlikli düşünmek için yerli ve yabancı isimleri okumak gerektiğini anlatmaya çalışan Rasim Özdenören nihayetinde "Dostoyevski Rus'tur ama komünist değildir" demek zorunda kalmıştır. Özdenören, sadece mektup yazarak, roman tavsiye ederek değil, sahaflardan Van Gogh'un, Picasso'nun resimlerini bulup kopyalarını da yayımlayarak gazete okuyucusunun sanat zevkini artırmaya çalışıyordu.

Rasim Özdenören, *Açık Mektuplar*,
(Haz: M. Fatih Kutun), İz Yayıncılık,
İstanbul 2014, 80 s.

Mehmet Şevki Eygi, zaman zaman İmam Rabbani'nin *Mektubat*'ından bazı metinleri seçerek gazetede yayımlamış ve okuyuculardan da bazı mektuplar gelmeye başlamıştı. "İmam-ı Rabbani'ye selam gönderen ve *Mektubat* yazarının ellerinden öpen" bir okuyucu külesine sahip olan *Yeni İstiklâl*'de, Rasim Özdenören, gazete okuyucusunun seviyesini yükseltmek, kendi sanat görüşlerini anlatmak ve yönlendirmek için okurlarına mektuplar yazmaya karar verir.

Edebiyat sayfası okuyucusunun dikkate alındığını, gönderdiği metnin veya şiirin değerlendirildiğini göstermek amacıyla mektup yazmaya başlayan Rasim Özdenören, gelen mektup sahiplerini cesaretlendirmek ve teşvik etmek için açık

mektuplar yazar. Bu mektupların geri dönüşü de olmuş, bazı okuyucular itirazlara kulak vermiş, bazıları küsmüştür. Ancak itiraz ve tavsiyeleri dikkate alarak sanat kaygısı taşıyanlardan bazıları günümüze kadar gelmişlerdir.

Rasim Özdenören'in mektupları yazmaya başlamadan önce gazetede küçük bir ilanla okuyucularına yazdıklarının muhakak değerlendirileceğini belirterek şöyle der:

"Bu sütunları siz okuyucularımıza ayırdık. Bize göndereceğiniz şiir, hikâye ve denemeleriniz incelendikten sonra uygun görülenler yayınlanacak, yazarlarının basılması için henüz yeter derecede olgunluğa erişemeyen okuyucularımıza, isterlerse yazıları hakkındaki düşüncelerimiz burada belirtilecektir. Yazı ailemize katılmak veya sanat çalışmaları hakkında değerlendirci bilgiler almak isteyen bütün okuyucularımıza sütunlarımız açıktır. Ayrıca okuyucularımız sanat ve sanatçılar hakkında merak ettikleri meseleleri burada cevaplandırılmak üzere bize sorabilirler."

İlk mektubunu 24 Şubat 1965'te yazmaya başlayan Rasim Özdenören, *Yeni İstiklâl* okuyucularına hangi romancıları okumaları gerektiğini, şiirde metafiziğe ve lirizme ağırlık vermelerini, takip ettikleri şairlerin etkilerinde kalmalarının normal olduğunu ancak bunu prensip hâline getirmemelerini, hikâye yazarların önce çağdaş hikâyecilerimizin eserlerini okumalarını tavsiye eder. Ahmet Ceylan Çetin'e yazdıkları şiire yeni başlayan birisi için ufuk açıcı niteliktedir:

"Yahya Kemal'in 'Akıncılar' adlı şiirine yaptığınız ilâvelerle meydana getirdiğiniz şiiri bir an için farz edelim ki şairin orijinal eserinden daha güzel buldunuz. Bundan böyle yapacağınız şiir çalışmalarında da hep aynı yolu mu tutacaksınız? Bir şair için güzellik ölçüsü kendinden önce yaşamış olan şairlerin eserlerine bir

şeyler katmak mıdır? Yoksa bizzat güzeli yaratmak mıdır? Çalışmalarınızda prensip olarak kendi imkânlarınızı kullanmayı düşünün. Sanat sahasında başkasının eserlerine hiçbir şey katılamaz. Katma veya eksikleri tamamlama ancak fikir sahasında söz konusu olabilir. Sanat eseri bir defa ortaya konduktan sonra o bir bütün demektir. Ona dışarıdan yapılacak herhangi bir müdahale bu bütünlüğü altüst eder ve sahibinin kurmuş olduğu dünyayı tamamen yıkar. Kendinize ait olan şiirlerinizi bekliyoruz."

Büyük oranda Necip Fazıl etkisinde kalan ve şiirlerini bu etkileşimle yazan Metin Önal'a başka bir şairden etkilenmenin korkulacak bir şey olmadığını söyleyerek şöyle devam eder:

"Şiirinizde Necip Fazıl'ın bariz etkileri görülüyor. Tesir altında kalmak -hele sizin gibi daha pek genç yaşta birisi için korkulacak bir şey değildir. Hatta tavsiyeye değer bir şeydir. Yeter ki, zamanla, etkisi altında kaldığınız şairden çıkarak kendi özel şahsiyetinizi kurma gücünü göstermesini bilmiş olunuz."

Yeni İstiklâl'de beş ay boyunca devam eden bu mektuplar, Rasim Özdenören'in neden büyük yazar olduğunun işaretlerini de taşımaktadır. Çünkü kıskanç bir edebiyat ortamında bilgisini saklamadan, sevgisini esirgmeden yol göstermeye çalışması dikkate değer bir durumdur.

Bu mektupların asıl önemi, mektupların muhataplarının bir kısmının bugünlerde edebiyat dünyasında belirgin isim yapmış olmalarıdır. Öyleyse Rasim Özdenören'in emekleri boşuna çıkmamış, açık mektuplar aslında gizliden gizliye yerini bulmuş demektir.

Açık Mektuplar'ı yayına hazırlayan ve kitabın girişine Rasim Özdenören'le gerçekleştirdiği röportajı ilave eden M. Fatih Kutan'ın gayretini de alkışlamak ge-

rekiyor. Önemsiz gibi görünen bu kısacık metin parçalarını bir araya getirerek, edebiyat dünyasının büyük isimlerine “sizden küçükler var, yol gösterici olun” mesajının verilmesini sağlayan Kutun, Rasim Özdenören’in eserine sahip çıkarak büyük bir kadirşinaslık örneği göstermiştir.

DERKENAR:

Rasim Bey, mektuplarının birinde, edebiyat öğretmeninin tavsiye ettiği *Suç ve Ceza* isimli romanı okumakta tereddüt eden, dolayısıyla komünist bir adamın (!) kitabını okumak istemeyen” Memduh İslim’e ironi dolu bir cevap verir:

“Edebiyat öğretmeninizin tavsiye ettiği *Suç ve Ceza* romanı Dostoyevski’nin en iyi romanları arasındadır. Onu okumakla edebiyat sahasında kendi yaşınızda atabileceğiniz en ileri adımı atmışsınız. Dostoyevski, Rus’tur ama komünist değildir. Üstelik komünist düşüncenin tam zıddına, muhafazakârdır. İçtimâî plânda dine çok önem verir. Siyasî görüşlerinden çoğu bugünkü bizim cemiyetimizin bünyesine uygundur. Kendi devrinde yaşayan Batı taklitçisi Ruslara karşı çıkmıştır. Batı’yı taklit etmek isteyenlerle bir hayli mücadelesi vardır. Dostoyevski’den elinize geçen her eseri okuyunuz.” (s. 21)

Birkaç ay önce, millî ve manevi eserleri kültürümüze kazandıran bir yayınevi,

Dostoyevski’nin *Karamozof Kardeşler*’ini yayımlayınca sosyal medyada bir okuyucu, yayınevinin çizgisini değiştirdiğini, ancak Rusya’nın ne çizgisinden vazgeçtiğini ne de eski zihniyetini bıraktığını iddia ederek Rusların birkaç gün önce Kırım’ı işgal ettiğini ileri sürmüş ve Dostoyevski’nin romanını neşreden yayınevine ateş püskürmüştü.

Ne var ki, bir diğer okuyucu da, eserin insanlığın ortak mirası olduğunu belirtmiş, *Karamozof Kardeşler*’in Rusya’nın propagandasını yapmadığını söyleyerek acı bir gerçeği söylemişti: “Niçin bizden de bir Dostoyevski çıkmaz? Bu eseri okumayan bir toplum kendi içinden bir Dostoyevski çıkarabilir mi? Ayrıca sizin bu kitap için ödediğiniz bedelin bir lirası bile Rusya’ya ya da Ruslara gitmez; ama bunu okumakla çok şey kazanırsınız. Bunun neresi kötü gerçekten anlayamadım? 150 yıl önce yazılmış bir eserden niçin bu kadar korkuyoruz? Kitaptan hiç korkulur mu?”

Rasim Bey, Memduh İslim’e bu mektubu yazalı 49 yıl geçmiş. Keşke böyle bir mektubu biraz da uzunca şekliyle yeniden yazsaydı ne iyi olurdu. Sahi yazmış olsa, ideolojik körlük ortadan kalkar mıydı sizce?

Selçuk KARAKILIÇ